

Primorski List

Poučljiv list za slovensko ljudstvo na Primorskem.

Vse za vero, dom, cesarja!

Izhaja vsaki četrtek ob 5. pop. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankovana pisma se ne sprejemajo.
Cena za celo leto 6 kron, za pol leta 3 krone. Za manj premožne 4 krone za celo leto.

Naročnino in oznanila sprejema upravništvo v Gorici na Placuti št. 12.

Rokopise sprejema uredništvo v Gorici, Dvorišče sv. Hilarija št. 7.

Katoliško časopisje.

1. Dandanes nujno potrebno.

Čitanje časopisov postaja dandanes splošno. Po modernem nazoru odsvita se iz časopisov napredek vesoljnega človeštva. Čitatelj išče dandanes v časopisu poročil iz vseh strani sveta, iz vseh strok, iz javnega in zasebnega življenja itd. Iz tega nazora si razlagamo nepopisen pohlep po časopisju.

Prav to pa so dobro izkoristili sovražniki sv. katoliške cerkve. Ustanovili so si izvrstno urejevalne časopise, kateri mikajo današnji svet. V te časopise zavijajo pa tudi svoje ideje, ki so krščanstvu sovražne. S temi idejami vladajo cele narode. Celi narode so kakor na vrvi privezani na časopise, kateri jih v vseh rečeh obračajo, kakor hočejo.

En sam pogled na Italijane Primorske dežele! Tržaški „Piccolo“ vodi vse javno in zasebno življenje, vodi volitve za državni in deželni zbor, za občinske zastope, umešuje se v kupčijske in obrtne zadeve, umešuje se v šola in urade, odločuje večkrat pri sodnijskih obravnavah, vodi veselice in ljudske zabave, utika se v cerkveno politične stvari, stavi svoj nos v zakristije in cerkve itd. itd...

To je resnica, katera bi morala odpreti oči katoličanom. Nujno potrebno je, da ustanovimo proti liberalnim časopisom dobre katoliške časopise, s katerimi bomo širili krščanske ideje med ljudstvom. To je dandanes potrebno kakor vsakdanji kruh. Potrebno pa ni samo Italijanom, ampak tudi Slovincem, ker tudi med nami je pravi liberalizem.

Kvišku tedaj, rojaki! Katoliški listi se morajo okrepiti in pomnožiti! Kjer izhaja liberalni časopis dvakrat ali trikrat na teden ali vsaki dan, tam mora tudi katoliški časopis izhajati dvakrat ali trikrat na teden ali vsaki dan. To moramo na vsak način doseči. Izdavanje in širjenje katoliškega časopisja je pravo misijonsko delo!

Kdo je kriv, da vera peša?

Vsak pristen liberallec poreče: duhovniki so krivi, da vera gineva med našim narodom. Da imajo tudi duhovniki, kakor vsak drug človek, svoje hibe in napake, tega nihče ne taj, saj nosimo vsi nasledke izvirnega greha. A, da bi bili duhovniki, in sicer edino le duhovniki krivi, da vera peša, temu moramo odločno oporekati.

L I S T E K.

Ženitev pri Turkih.

Res je, da Muhamed svojim dovoljuje v zakonu mnogoženstvo, ali ravno tako res pa je tudi, da je zunaj zakona čistost sveta in nečistost obema spoloma neznana, skoraj nemogoča. Turška ženska je od otročjih let do smrti vedno ločena od sveta; samo najbližje sosede in zopet samo najbližjo zlahto sme obiskovati, sicer pa v nobeno hišo ne hoditi, nikdar ne sprejemati v svoji hiši moških, tudi turčinov ne; razun domačih ljudi v hiši nima zlasti z možkimi nikdar nič opraviti, ker je vedno doma in še skoz okna ne more gledati, ker so v njihovih sobah zabita z mrežo, kakor oknica pri katoliških spovednicah. Ako pa gre obiskat sosedo ali zlahto, je vselej vsa ovita, tudi obraz ima zavrt v belo platno, katero ima dve luknji, da skozi nji gleda in more iti svojo pot; pa se ne pogovarja, kakor dekleta pri nas, z nobenim človekom, razun s tovarišico, ako jo ravno s seboj ima, pa prav malo in tiho, da jo nikdo ne more razumeti.

Kako se pa obnašajo naša dekleta po poti?! Oh, to je žalostno! Koliko smeha, krohotanja, lovenja z drugim spolom, nesramnega pogovarjanja itd.! Sv. krščanska vera sicer ne terja tako ostrih zaprtij, — ali vendar terja čistost, sramežljivost in strah Božji! Žal pa, da je mej nami le malo sramežljivosti in strahu!

Poglejmo, zakaj pri nekaterih vera peša? Jeden je bil n. pr. cerkveni ključar. Duhovnik je bil primoran iz tehtnih razlogov in na višji ukaz ga odsloviti. No, kaj se zgodi? Prizadeti je zaradi tega strašno razžaljen. Svojega dušnega pastirja niti ne pogleda več, ga ne pozdravi, čez njega povsod zabavlja, mu nasprotuje in ga obrekuje. Ne obiskuje več cerkve, ne hodi k sv. maši, ne sprejme sv. zakramentov, ne poslušá besede božje. Njegova vera peša zato, ker ni več cerkveni ključar.

Drugi je oderuh ali očiten pohujšljivec. Duhovnik mora vršiti svojo dolžnost in govoriti proti oderuštvi in pohujševanju. Dotičnik se čuti zadetega, in od tistega časa sovraži duhovnika; njegova vera peša, in je temu po njegovih mislih zopet kriv duhovnik.

Tretji je domači cerkvi ali dušnemu pastirju dolžan najemščino za več let. Ker lepi opomini in prošnje nič ne izdajo, je duhovnik siljen odpovedati nemarnemu plačevalcu najem. „Vi učite ljubezen do bližnjega“, zabrusi tak zanikernež duhovniku v obraz, „sami pa je ne izkazuje. Zato jaz ne verujem nič več. Bog je usmiljen, pravite, vi pa ste neusmiljeni; vi niste namestniki božji“. Zato, ker ta nemarnež noče svoje dolžnosti izpolnovati, zato njegova vera peša, in temu je zopet kriv duhovnik. (Dalje prih.)

POLITIČNI PREGLED.

Položaj v Avstriji je vedno še isti, kakor v preteklem tednu. Začasni razpust državnega zbora je spravi vladno v še večje škipce. Češki in Nemški poslanci so imeli posvetovanja, v katerih so kritikovali vladni načrt za nove jezikovne zakone. Posebno dolga je izjava čeških poslancev, ki očitajo vladni strankarstvo in nedoslednost. V brezštevilnih točkah dokazujejo Čehi vladni, da ni na stališču pravice in narodne jednakopravnosti. Najbolj pa se spodtikajo Čehi nad vladno nedoslednostjo, ker je napravila dva povsem si nasprotna jezikovna načrta: za Češko in Moravsko. Na Češkem hoče vlada deliti Čeha od Nemcev, na Moravskem pa ne. Na Češkem bi morali biti uradi ali češki ali nemški, na Moravskem pa dvojezični. Šlezijo pa je vlada vedoma pozabila, dasi vladajo tam iste razmere kakor na Češkem ali Moravskem.

A tudi Nemci so izrazili svojo nezadovoljnost z vladnim načrtom in zahtevajo, naj se

V tacih okoliščinah živi turško dete, živi dekleta, živi devotka, živi žena: vedno ločena od sveta, popolnoma posebno od družega spola.

O tistih nesrečnih in kužnih znanjih pred zakonom turški mladeniči in dekleta ne vedo nič, — navadno se spoznata ženin in nevesta še le tedaj, ko ju turški hodža (verski služabnik) poroči. Popred ženinu nevesto, nevesti pa ženina samo nekoliko z besedami opisuje eden ali drugi izmed sorodnikov ali sosedov. — Zakonska zvestoba se jako čišla in tirja, nezvestoba pa strašno sovraži in mrzi. Na to pazi že mož, ki ima popolno oblast čez ženo. Možje so trdni kot kamen, ne dajo ženam hlač nositi in čez se gospodariti, temveč hočejo; da se navade in zapovedi do čistega izpolnijo. Ne pazi pa samo mož nad zvestobo svoje žene, ampak vsa hiša in še celo vsa sosesčina.

Nedavno se je prigodilo sledeče. V nekem predmestju se je opazila taka nezvestoba pri nekej turkinji, in kaj se zgodi? Vsi sosedje so pridrli k svojemu podžupanu ter razsrjeni odločno tirjali, naj ono nesnago brz odpodi iz njihove sosesčine, zato naj pregovori moža, da jo odpodi od sebe in iz svoje hiše; ako bi je pa ne hotel, moral bo pa tudi on zapustiti sosesčino, drugače ne bo imel miru.

No, pri nas se pa nesnaga celo podpira, zagovarja in kedor bi govoriti imel zraven dušnega pastirja, pa molči! Vse je premehko! K vsemu le potuha! Premalo ojistosti!

vede pred vsem nemščina kot vladni jezik. Tako stoji naša vlada še vedno med dvema stoloma in si ne more na noben način pomagati. Jezikovnih zakonov ne more uveljaviti po § 14, ker ne spada ta naredba v okvirje omenjenega paragrafa. O spravi med Čehi in Nemci ni govora. Radovedni smo, kako si pomaga vlada iz te zagate.

Italija. Kralj Humbert je otvoril zasedanje državnega zbora z navadnim prestolnim govorom. Govor se je sukal okoli dobrih političnih razmer Italije do drugih velesil in je bil poln upanja, da bo delovanje državnega zbora redno in plodovito. A razmere so take, da ni upanja, da se bo zamogla vlada ustavljati opoziciji. Ministerski predsednik Pelloux se je moral že umakniti in na njegovo mesto pride morda stari lisjak Crispi.

Bolgarija. Upor bolgarskih kmetov proti davčnim uradom se razširja bolj in bolj. Vladi nič ne pomaga, da je proglasila izjemno stanje za dva okraja. Kmetje se še nadalje ustavljajo vojakom in nočejo plačati visokih desetin. Ker pa vojaki morijo brez usmiljenja vse upornike, zapuščajo Bolgari v celih trumah domovino in iščejo v sosednih državah zavetja.

Upor na Kitajskem se je zdaj spremenil v vojsko kitajskega cesarstva z evropskimi velevlastmi. Kitajska vlada stoji zdaj očitno na strani ustašev in je odgovorila na „ultimatum“ velesil s puškami in topovi. Vojne moči velesil so premajhne, da bi zmogle premagati kitajske ustaše in vojake. Treba bo poslati na stališče vojakov na Kitajsko. Rusiji, Franciji in Japonu je mogoče radi ugodne lege vspešno vojskovati se s Kitajem, a drugim velesilam je to nemogoče. Angleže posebno peče, da ne morejo dobiti kosa kitajskega cesarstva, ker imajo vse svoje vojake v južni Afriki. Nemčija in Italija nimata ugodne lege, da bi začeli drago vojsko s Kitajem, Amerika pa se ne mara mešati v boj. Če ne izpusti Anglija svojega plena v južni Afriki, si bodo v kratkem delili Kitajsko: Rusi, Francozi in Japonci.

Vojska v južni Afriki. Vojne sile Anglije so premajhne, da bi zamogle ukrotiti hrabre Bure. Treba bo Angležem poslati svoje zadnje vojake tja, ako hočejo imeti konečno zmago. A, kako lahko je mogoče, da bo Anglija hotela tudi v Kitaju igrati važno ulogo. V tem slučaju mora odtegniti nekaj svojih vojakov iz Afrike. Če se to zgodi, imajo Buri zopet zmago na svoji strani in se bodo v kratkem rešili angleške druhali.

Tak upor cele soseske proti grehu in hudobiji vselej pomaga, ker ljudje, ki se sicer ne bi bali Boga in greha, imajo vsaj strah pred sosesko, kakor živina pred palico. Bili so časi, ko se je tudi po Slovenskem zoper take grehe, nečistosti pred in v zakonu, v celi fari glasno zdihovalo in upilo, in taki časi bili so dobri, hvalevredni časi. Dandanes pa se takim grehom neumni svet sicer posmehuje, pa do istih premalo studa in ojistosti ima. Zato toliko napačnosti, zato povzdiguje tudi greh prešerno svojo glavo, ter prezira poštene ljudi. Zato brez števila nesrečnih zakonov!

Turki živé v oziru čistosti bolje od marsikaterih Kristijanov in torej na sodbi božji: kedo bo v tem oziru mileje sojen?! Gorje nesramnicam! Gorje prešernicam! Turčin nam je v vzgled. Žalostno, pa resnično! Sramota, pa resnica!

Zakon posvečuje celo življenje človekovo in celega človeka. Ako je pamet zapravljen za pred zakonom, tudi v zakonu blagoslova ne bo. Takim ciganskim zakonom Bog blagoslova ne dá.

Srečen mladenec in srečna devica, ki neomadežana stopita pred altar! Pomilovanja vreden pa je vsakdo, ki v nerodnostih in nesramnostih preživi mlada leta.

„Kjer se nezrelo sadje sklata, tam zrelega ne bo.“

„Kedor torej meso išče kakor kruh, prej ne bo imel ne mesa ne kruha.“

Anton Fon,

klobučar in gostilničar v Semeniški ulici, ima bogato zalogo raznovrstnih klobukov in toči v svoji krémi pristna domača vina ter postreže tudi z jako ukusnimi jedili. Postrežba in cene jako solidne.

Anton Pečenko

Vrtna ulica 8 — GORICA — Via Giardino 8
priporoča

pristna bela in črna vina iz vianškkih, furlanskih, brisakih, dalmatinskih in isterskih vinogradov.

Dostavlja na dom in razpošilja po železnici na vse kraje avstro-ogerske monarhije v sodih o 56 litrov naprej. Na zahtevo pošilja tudi uzorce.

Cene zmerne. Postrežba poštna.

Karol Draščik,

pekovski mojster na Kornu v Gorici, izvršuje naročila vsakovrstnega peciva, tudi najfinejega, za nove maše in godove, kolače za birno in poroke itd. — Vsa naročila izvršuje točno in natančno po želji gospodov naročnikov. — Priporoča se za nje svojim rojakom v mestu in na deželi najuljudneje.

Anton Breščak

v Gorici, gosposka ulica šte. 14, (blizu lekarne Gironelli).

Ima v zalogi vsakovrstno pohištvo za vsak stan. — Oprava po najmodernejših slogih, posebno za spalne, jedilne in posetne sobe je po nemškem slogu iz odlikovanih Črnigojevih delavnic v ulici Pontenuovo in via Leoni, katere se lepše in ukusneje izdelane in ceneje od Dunajskih in Budapeštanskih tovarov.

Bogata zaloga podob na platno in šipo z različnimi okvirji. Belgijska brušena oglekala vsake velikosti. Različno pohištvo, kakor: toaletne mizice, različna obešala, preproge za okna itd. Različne stolice z trsja in celuloida, posebno za jedilne sobe. Blazine iz strune, afriške trave, z žimami in platnom na izbiro ter razne tapecarije. Reči, katere se ne nahajajo v zalogi preskrbijo se po izbiri cenikov v najkrajšem času. — Daje se tudi na obroke, bodisi tedenske ali mesečne. — Pošilja se tudi izven Gorice po železnici in parobrodih.

V zalogi ima najelegantnejšo sobno opravo, na katero se še posebej opozarja p. n. občinstvo!

Odlikovani fotografski atelier

A. Jerkič

GORICA,

Gosposka ulica šte. 7

v hiši

„Ger. ljudske posojilnice“

edini zalagatelj c. kr. avstrijske državno-uradniške zveze za Goriško, sprejema vsa v fotografsko stroko spadajoča dela.

Novi, velikomestno urejeni atelier odgovarja vsem

modernim zahtevam v tej stroki.

P. n. gg. državni uradniki in njihovi družinski člani dobé pri obstojećih cenah 15% rabata.

Se toplo priporoča z odličnim spoštovanjem udani Anton Jerkič.

Čebelno voščene sveče

pod garancijo 2000 kron

priporočam prečast. duhovščini, cerkvenim oskrbništvom in slavnemu občinstvu.

Z odličnim spoštovanjem

J. Kopač, svečar.

Ulica sv. Antona šte. 7, v Gorici.

Anton Obidič,

čevljar

v Semeniški ulici št. 4 v Gorici,

priporoča se

za raznovrstna naročila po meri za gospe in gospode.

Naročila se izvršujejo hitro.

Priporoča dalje tudi svojo zalogo.

Važno za vsakega!

Razprodaja

za 2 gld. 95 kr. dobite 14 dragocenosti!

Važno za vsakega!

Žepna ura Anker Rem. (tudi posebrnjena) z lepim krovom, 3 letno poročstvo. — Elegantne oklopne verižice z mahalom. Pariški sestav. — Iglca za vratnik s ponar. kamni. — Par pozlač. gumbov za zapestnike. — Oprava naprsnih in ovrabnih gumbov. — Par srebrnih uhanov. — Prstan z elegant. kamni. — Malo žepno zrcalo.

Te dragocenosti se dobe po poštnem povzetju za 2 gld. 95 kr.

Bratje Hurviz,

Krakov, Stradom 17 (Avstrija).

Kar ne ugaja, se v 8 dneh lahko povrne. — Bogati ilustrovani katalogi se dobe brezplačno. Prekupci in agenti se sprejemajo.

Pohištvo na prodaj!

Zaradi bližnjega odhoda se proda del pohištva, ki je v dobrem stanu, v Gorici, ulica Usina št. 12.

Mirodišnica (drogheria)

ANT. JEREPIČ v Gorici (prej B. Poniz) v Tržni ulici v postopju c. k. okrož. sodišča

tudi po skromnih cenah barve suhe in oljate (proste in v skatlah), aniline, bronce, lesna barvila za obleko; pokosti (lake), zamasko (kit), klej (lim), razne krede, karbolinej, tinto; cement portlandski in romanski; čopiče, ščeti, ribače, oteraje (za noge), šablone; zamaške, gobe, milo; bencino, sveče, užigalice, petrolej; spirit, gelatino, vinsko kislino, žveplo, vitrijol; cevi iz kavčuka, galoše; razne soli, olja in esence, jetino ribje olje (stokfižvo olje), zdravilna želišča; čaj, čokolato, kakao, želodovo kavo, med, mineralne vode; cedike (gume), cerkveno kadilo, in kot primoso dišeči storaks; razna čistila, gladila in mazila (kot: smirek, steklen papir, volič, kolomaz i. t. d.); prepase za kilo, obveze in drugo kirurško opravo; pogačo za pse, fosforokisl. prah za živino (Futterkalk); lepdišeče blago (parfumerije); potrebščine za fotografijo i. t. d.

Centralna posojilnica,

registrovana zadruga z neomejeno zavezo,

v Gorici, v ulici Vetturini šte. 9. (Šolski Dom).

Sprejema denar:

1. od udov

deleže

a) glavne deleže po 200 K. — b) opravilne deleže po 2 K.

Lastniki glavnih deležev plačajo vpisnine 4 K, lastniki opravilnih deležev plačajo vpisnine 1 K. Deležne knjižnice veljajo 30 helerjev.

2. od udov in neudov

hranilne vloge

katere obrestuje po 4 1/2% in plača sama rentni davek.

Obresti se računijo le za cele mesece, za vloge vložene po 1. em dnevu meseca ali vzdignene pred zadnjim dnem meseca se ne računajo obresti za oni mesec, ko so bile vložene oziroma vzdignene.

Hranilne vloge se izplačavajo listemu, ki prinese knjižico. Če pa lastnik hranilne knjižice želi, da naj se sme izplačati le njemu, bode ravnateljstvo taki pridržek (vinculum) zaznamovalo na knjižici.

Hranilne vloge se vračajo:

do 200 K brez napovedi, do 600 K po enomesečni odpovedi, do 2000 K po trimesečni odpovedi, večji zneski po šestmesečni odpovedi.

Lastniki hranilnih vlog niso odgovorni za morebitne izgube. Vso odgovornost imajo izključno lastniki deležev.

Centralna Posojilnica daje posojila.

1. na vknjižbo po 5 1/2 2. na menice in sploh na osebni kredit po 6%. 3. na tekoči račun po pogodbi.

Centralna Posojilnica je zveza in središče gospodarskih zadrug na Goriškem in je kot taka vredna podpore in priporočila od strani vseh goriških Slovencev.

Uradni prostori so v ulici Vetturini šte. 9., v pritličju.

Uradne ure vsaki dan, razun nedelj in praznikov, od 9 do 1 ure.